

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
K R Y E T A R I

Nr.134/12 Prot.

Tiranë, më 28.09.2018

V E N D I M

Nr. 144, datë 28.09.2018

PËR
EVADIMIN E MATERIALEVE TË AUDITIMIT TË PERFORMANCËS
“Varfëria në Shqipëri dhe roli i shtetit në zbutjen e saj”

Në zbatim të planit vjetor 2018, Kontrolli i Lartë i Shtetit, në kuadër të përmbushjes së funksionit të tij Kushtetues, zbatimit të Udhëzimeve dhe Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit (INTOSAI, EUROSAI etj.), sipas programit të auditimit përcjellë përmes shkresës nr. 134/1 prot, datë 25.04.2018, ndërmoi auditimin me temë “Varfëria në Shqipëri dhe roli i shtetit në zbutjen e saj”.

Ky auditim u programua për t’u ushtruar në Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale. Nisur nga rëndësia ekonomike dhe impakti social, KLSH në zbatim të politikave të saj, të sanksionuara në Planin Strategjik, Ligjin nr. 154/2014 “Për funksionimin dhe organizimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”, e ka parë si të rëndësishëm trajtimin e varfërisë si një problem ekonomiko-social i shfaqur kudo, i cili lidhet me mungesën jetike të pasurisë materiale të popullatës, për të përballuar ekzistencën dhe ruajtjen e një gjendje fizike të shëndetshme. Hartimi dhe zbatimi i politikave efektive në nivel vendor, rajonal dhe kombëtar ndikojnë në zbutjen e këtij problemi, shpërndarjen e drejtë të shpenzimeve publike, si dhe në parandalimin e ri përsëritjes së saj.

Në përfundim të punës audituese në terren, u dërgua projekt raporti i auditimit subjekteve të audituara:

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale nëpërmjet shkresës nr. 134/5 prot, datë 21.06.2018, Bashkia Tiranë nëpërmjet shkresës nr. 134/6 prot, datë 21.06.2018, Bashkia Vlorë nëpërmjet shkresës nr. 134/7 prot, datë 21.06.2018, Bashkia Fier nëpërmjet shkresës nr. 134/8 prot, datë 21.06.2018.

Pas respektimit të afatit për observacione nga subjektet e audituara, MSHMS me shkresën nr. 979/6 prot, 979/7 prot, datë 18.07.2018, ardhur në KLSH më datë 20.07.2018 me nr. 134/9 prot dhe shkresën nr. 979/11 prot, datë 27.08.2018, ardhur në KLSH më datë 29.08.2018 me nr.134/11 prot, ka përcjellë komentet lidhur me Projekt-raportin, të shoqëruara me disa vërejtje për çështje të veçanta. Bashkia Tiranë, Bashkia Vlorë dhe Bashkia Fier si subjekte të përfshira në auditim, nuk kanë paraqitur observacione.

Raporti i auditimit është hartuar brenda afatit ligjor, pasi janë shqyrtuar shpjegimet dhe komentet e dërguara nga institucionet e përfshira në këtë auditim.

Në përfundim, pasi u njoha me Raportin Përfundimtar të Auditimit dhe Projektvendimin e paraqitur nga grupi i auditimit të Departamentit të Auditimit të Performancës, shpjegimet e dhëna për subjektet e audituara, mendimin për cilësinë e auditimit nga Drejtori i Departamentit Juridik, Kontrollit të Zbatimit të Standardeve dhe Etikës, vlerësimin mbi objektivitetin dhe cilësinë e auditimit nga Kryeaudituesi, Drejtori i Departamentit të Auditimit të mësipërm dhe Drejtorit të Përgjithshëm, në mbështetje të nenit 10, 13, 15, 25 dhe 30 të Ligjit nr. 154/2014, "Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit":

K O N K L U D O V A:

Skema e Ndhmës Ekonomike përbën një nga instrumentet me të cilat shteti mbështet shtresat në nevojë dhe individët e varfër. Krahas procedurës për përfitimin e kësaj ndihme, është shumë e rëndësishme të dihet nëse kjo e fundit mjafton për të mbuluar nevojat jetësore bazë të personave përfitues. Ky tregues shërben për të matur edhe efektivitetin e kësaj skeme në zbutjen e varfërisë. Aktet ligjore në fuqi përcaktojnë se shuma maksimale që mund të përfitojë një familje në nevojë nga skema është 8.000 lekë dhe natyrshëm lind pyetja nëse një vlerë e tillë mjafton për të plotësuar nevojat jetike të këtyre individëve.

Skema e re e Ndhmës Ekonomike është projektuar si një skemë aktive, e cila krahas ndihmës financiare që i jep individëve në nevojë, tenton t'i riintegrojë ata duke krijuar mundësi për punësim. Integrimi shoqëror duhet parë si një proces dinamik dhe i vazhdueshëm, që synon nxjerrjen e njerëzve nga varfëria dhe krijimin e një shoqërie të qëndrueshme. Krijimi i një skeme dinamike ishte një ndër synimet strategjike të reformimit të NE dhe një gjë e tillë u testua që në periudhën e pilotimit të skemës në qarqet e Tiranës, Durrësit dhe Elbasanit.

Ndryshe nga strategjia e mëparshme, SKMS 2015-2020 orientohet kah një sistemi të ri që shënjestron familjet më të varfra në bazë të Formulës së Unifikuar të Pikëzimit, e cila përfshin parametra të lidhur në mënyrë empirike me vlerësimin e situatës ekonomike të familjeve. Këto kritere të pranueshmërisë së familjeve për ndihmë ekonomike, vlerësohen bashkërisht sipas nevojave dhe mbajnë parasysh gjendjen e varfërisë në vend dhe vlerën e minimumit jetik duke dhënë pesha specifike të qarta, objektive dhe transparente për familjet përfituese dhe taksapaguesit shqiptar.

Për të arritur në një vlerësim profesional, të pavarur dhe objektiv, auditimi është kryer në përputhje me Kodin Etik të Kontrollit të Lartë të Shtetit dhe me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit INTOSAI, duke përfshirë analizimin, krahasimin, kontrollimin e evidencave të grumbulluara si dhe komunikimin e vazhdueshëm dhe të drejtpërdrejtë me drejtuesit e departamenteve respektive dhe specialistët e institucioneve të audituara.

Konrolli i Lartë i Shtetit auditoi Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Bashkinë Tiranë, Bashkinë Vlorë dhe Bashkinë Fier për t'iu përgjigjur pyetjes kryesore audituese:

“A është efektive skema e Ndhmës Ekonomike si një ndër instrumentet për të zbutur varfërinë?”

Në fund të auditimit, kësaj pyetje iu kthye përgjigje si më poshtë vijon:

Mesazhi i auditimit:

Në Shqipëri nuk ka një vlerë të miratuar nga qeveria të minimumit jetik dhe kufirit të varfërisë, mbi të cilën të bazohen politikat dhe studimet e përkujdesit social.

Skema aktuale e Ndhmës Ekonomike, si instrument i MSHMS dhe institucioneve të varësisë për përkujdesjen sociale, nuk është efektive në zbutjen e varfërisë referuar numrit të familjeve që dalin nga skema për shkak të punësimit dhe përmirësimit të kushteve social-ekonomike të tyre. Ineficienca e sistemit elektronik lidhet me aplikimin e formulës së unifikuar të pikëzimit, e cila nuk është vlerësuar në bazë të kushteve koherente të familjeve në nevojë.

Mbështetja e qeverisë me programin e Ndhmës Ekonomike do të ishte efektive nëse kontributi do të vlerësohej paralelisht me nivelin e përgjithshëm të çmimeve, me produktet e shportës së konsumit dhe me studime dinamike për riintegrimin e individëve në shoqëri.

Në mënyrë të detajuar të gjitha mangësitë janë trajtuar hollësisht në këtë Raport Auditimi, rast pas rasti, si gjetje konkrete me konkluzionet përkatëse.

Nisur nga gjetjet, konkluzionet dhe rezultatet e punës audituese, duke synuar përmirësimin e mëtejshëm të këtij procesi:

V E N D O S A:

I. Të miratoj Raportin Përfundimtar të Auditimit të “Varfëria në Shqipëri dhe roli i shtetit në zbutjen e saj”.

II. Të miratoj rekomandimet e përcaktuara dhe të kërkoj marrjen e masave për sa vijon:

A. Për pyetjen “A është vlerësuar skema e NE në raport me nevojat e minimumit jetik?”

Konkluzion:

- Shuma e përcaktuar nga skema e Ndhmës Ekonomike nuk reflekton nevojat reale dhe aktuale të individëve dhe familjeve, duke qenë se nuk ka një vlerë zyrtare të përditësuar të minimumit jetik në Shqipëri.
- Studimet e tjera të kryera mbi vlerën e minimumit jetik nga institucione publike nuk janë marrë dhe nuk mund të merren si shifra zyrtare, për aq kohë sa nuk janë miratuar me akte ligjore apo nënligjore.
- Masa e pamjaftueshme e përfituar nga skema e Ndhmës Ekonomike bën që individët të sigurojnë të ardhura me mënyra alternative, gjë e cila stimulon krimin ekonomik.

Për këtë rekomandoj:

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të marrë masa që së bashku me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, INSTAT dhe aktorët e tjerë të përfshirë të përcaktojnë metodologjinë e përlllogaritjes së vlerës së minimumit jetik në Shqipëri.

Deri në Mars 2019

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të propozojë pranë Komisionit Parlamentar për Punën, Çështjet Sociale dhe Shëndetësinë miratimin e metodologjisë për përlllogaritjen e minimumit jetik, në linjë me Ligjin 9355, datë 10.03.2005 dhe detyrimin e institucioneve përgjegjëse për ta përditësuar atë periodikisht.

Deri në Tetor 2018

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të propozojë pranë Këshillit të Ministrave miratimin e vlerës zyrtare të minimumit jetik.

Pas miratimit të metodologjisë për përlllogaritjen e minimumit jetik, sipas rekomandimit më sipër

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale së bashku me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë të planifikojnë për vitet në vazhdim një rritje të zërit të buxhetit për ndihmën ekonomike, vlerësuar kjo në bazë të metodologjisë për minimumin jetik.

Pas miratimit të minimumit jetik me akte ligjore apo nënligjore

B. Për pyetjen “A ofron skema e NE dinamizëm në riintegrimin e individëve në nevojë?”

Konkluzion:

- Mungesa e vlerësimit të ndikimeve të skemës së re në zonat pilot në lidhje me riintegrimin bën që problemet e hasura gjatë fazës së pilotimit në lidhje me riintegrimin e individëve ekzistojnë ende tani që skema aplikohet në të gjithë vendin duke cenuar përmbushjen e një kërkese të këtij objektivi strategjik¹.
- Mungesa e një programi të miratuar nga Këshilli i Ministrave për shënjestrimin në mënyrë specifike të punëkërkesve të papunë përfitues të Ndihmës Ekonomike ka cenuar efektivitetin e programeve të nxitjes së punësimit, gjë e cila reflektohet edhe tek numri i ulët i individëve të punësuar që kanë qenë pjesë e skemës së NE gjatë viteve 2014-2017. Kjo kategori paraqet nevojën për trajtim specifik nga programet e punësimit për shkak një pjesë e madhe e punëkërkesve të saj nuk kanë arsim të mjaftueshëm ose nuk janë në gjendje të punojnë.
- Numri i familjeve që kanë dalë nga skema e Ndihmës Ekonomike nëpërmjet përfshirjes në tregun e punës vazhdon të jetë shumë i ulët, duke mos arritur objektivin A5 të Strategjisë Kombëtare për Mbrojtjen Sociale 2015-2020. Objektivi strategjik përcakton se brenda vitit 2017 do të përfshiheshin në politikat aktive të

¹ Objektivi A.5.4, pika c i Planit të Veprimit të SKMS 2015 – 2020

tregut të punës 5% e përfituesve të ndihmës ekonomike, ndërsa sipas të dhënave të SHSSH për këtë vit kjo shifër nuk kalon 4%.

- Mungesa e komunikimit dhe raportimeve ndërmjet Shërbimit Kombëtar të Punësimit dhe Shërbimit Social shtetëror bën që shifrat e raportuara në lidhje me punësimin e punëkërkesve të papunë që përfitojnë ndihmë ekonomike të mos përputhen dhe kjo bën që të cenohen të dhënat e sakta statistikore të nevojshme për matjen e objektivit strategjik.

Për këtë rekomandoj:

- MSHMS së bashku me Shërbimin Social Shtetëror dhe Shërbimin Kombëtar të Punësimit të hartojë dokumentin që evidenton problemet dhe vështirësitë e hasura në fazën e pilotimit në lidhje me riintegrimin e individëve, me qëllim eliminimin apo zbutjen e ndikimit të tyre në skemën aktuale të NE.

Deri në Tetor 2018

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të hartojë një studim për nxitjen e punësimit, i cili të ketë në fokus vetëm përfituesit e ndihmës ekonomike dhe rritjen e mundësive të tyre për punësim.

Brenda vitit 2018

- Shërbimi Social Shtetëror dhe Shërbimi Kombëtar i Punësimit të sigurojnë shkëmbim periodik të informacionit në lidhje me punëkërkesit e papunë që janë pjesë e skemave sociale, në zbatim të marrëveshjes së bashkëpunimit ndërmjet tyre nr. 308 prot, datë 15.02.2018 të SHSSH, me qëllim që të krijohet një panoramë e qartë dhe e vërtetë e shifrës së të punësuarve.

Në vazhdimësi

C. Për pyetjen “A është eficient reformimi i programit të MSHMS mbi ndihmën ekonomike?”

Konkluzion:

- Iniciativa për trajtimin me ndihmë ekonomike të familjeve aplikante sipas një formule të pikëzuar **përmendet** në VKM nr. 904, datë 12.12.2012 “Për përcaktimin e kriterëve, të procedurave dhe dokumentacionit të përfitimit të ndihmës ekonomike, në zonat pilot”, pika 12 e saj. Kjo formulë e vazhdueshme që identifikon aplikantët përfitues, përfshin parametra të lidhur në mënyrë empirike me vlerësimin e situatës social-ekonomike të familjeve, të tilla si: kushtet e jetesës, zotërimi i pasurive, të ardhurat nga remitancat etj, duke marrë parasysh karakteristika të ndryshme strukturore të familjeve urbane dhe rurale. Kjo VKM, në shtojcën 3 të saj, liston qartësisht 54 variablat mbi të cilën do të bazohet sistemi i pikëzimit, hyrja në fuqi dhe fillimi i efekteve financiare të të cilit bëhet pas përcaktimit të formulës së pikëzimit dhe ngritjes së Regjistrimit Elektronik Kombëtar. Mirëpo fillimi i sistemit të reformuar të ndihmës ekonomike në qarqet pilot fillon të vihet në zbatim në Korrik 2014, ku deri në këtë periudhë nga evidencat e siguruar nga grupi i auditimit (Monitorimet e buxhetit 2013-2014) është realizuar vetëm zëri i investimit me financim të brendshëm të “Regjistrimit Elektronik të NE”.

Në kërkesat e herëpashershme për Informacion që grupi i auditimit ka dërguar pranë MSHMS dhe SHSSH në lidhje me Formulën e Unifikuar të Pikëzimit, subjektet janë përgjigjur se *“nuk kanë dijeni për formulën që aplikohet, pasi është përcaktuar nga Banka Botërore në kuadër të Projektit “Modernizimi i Asistencës Sociale” dhe e miratuar me VKM nr. 956, datë 7.12.2016 “Për përcaktimin e kritereve dhe të detajeve të formulës së unifikuar të pikëzimit për përfitimin e ndihmës ekonomike”, rishikimi i përmbajtjes të së cilës nuk ofron aspak Formulën e Unifikuar të Pikëzimit por thjesht listën e 38 variablave që do të aplikohen në formulë, të pashoqëruar as me peshat respektive apo me marrëdhënien empirike të tyre për të shpallur aplikantët përfitues të ndihmës ekonomike.*

Për këtë rekomandoj:

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të propozojë plotësimin e VKM nr. 956, datë 7.12.2016 “Për përcaktimin e kritereve dhe të detajeve të formulës së unifikuar të pikëzimit për përfitimin e ndihmës ekonomike” duke bërë transparente Formulën e Unifikuar të Pikëzimit që përcakton përfituesit e ndihmës ekonomike, duke përfshirë peshat specifike që vlerësojnë variablat dhe përqindjet e tyre.

Deri në Dhjetor 2018

Konkluzion:

- Referuar VKM-së² për procedurat e aplikimit të NE në zonat pilot, në të cilin përzgjidhen Qarku i Tiranës, Qarku i Durrësit dhe Qarku i Elbasanit si zona ku do të pilotohet skema e re e programit të NE si dhe Udhëzimit³ përkatës, kjo skemë do të pilotohet vetëm për një periudhë **2-vjeçare**. Realisht këto qarqe janë vendosur në funksion të skemës së re të NE në **Korrik 2016** dhe kanë vazhduar të funksionojnë në kornizat e skemës së pilotuar deri në **Dhjetor 2017**, periudhë e cila përkon me zbatimin në nivel kombëtarë të skemës së reformuar të NE⁴. Si e tillë vlerësimi i ndikimeve të pritshme të skemës së reformuar nga ana e MSHMS ka tejkaluar afatet ligjore dhe ato të përcaktuara në SKMS 2015-2020 duke sjellë shtyrje të afatit të shtrirjes së skemës në rang vendi dhe ulje të eficiencës së MSHMS në kuadër të reformimit të programit të NE.

Për këtë rekomandoj:

- Struktura e auditit në MSHMS të identifikojë dhe argumentojë shkaqet e zgjatjes së afatit për sistemin e pilotuar të skemës së NE në qarqet Tiranë, Durrës dhe Elbasan dhe zbatimin në nivel kombëtar të skemës së reformuar, duke evidentuar strukturat përgjegjëse dhe efektet financiare.

Deri në Dhjetor 2018

² VKM nr. 904, datë 12.12.2012 “Për përcaktimin e kritereve, të procedurave dhe dokumentacionit të përfitimit të ndihmës ekonomike, në zonat pilot”, pika 1

³ Udhëzimit nr. 9, datë 23.6.2014 “Mbi zbatimin e VKM nr. 904, datë 12.12.2012, “Për përcaktimin e kritereve, të procedurave dhe të dokumentacionit të përfitimit të ndihmës ekonomike, në zonat pilot” pika 14

⁴ Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2015-2020, objektivi A1.5

- MSHMS të miratojë Raportin e Vlerësimit të kriterëve të përfitimit të NE duke marrë në konsideratë edhe gjetjet dhe vlerësimet e projekteve pilot.

Deri në Tetor 2018

D. Për pyetjen “A ndihmon skema e NE në daljen reale të individëve nga varfëria?”

Konkluzion:

- Skema e re e NE tenton të targetojë individin më të varfër, duke i ofruar ndihmën ekonomike dhe kryqëzimin elektronik të të dhënave, si edhe duke evidentuar rastet abuzive. Duke shqyrtuar vendimet e Drejtorive Rajonale të Shërbimit Social si subjekte të këtij auditimi, mund të rendisim si më poshtë arsyet e daljes së aplikantëve nga skema e NE, sipas aplikimit të sistemit të pikëzimit.

Nr.	Arsyet e daljes nga skema e NE
1	Deklarim i remë
2	Nuk ka marrë pikët e mjaftueshme
3	Refuzuar automatikisht nga sistemi. Nuk është paraqitur për të bërë deklaram 3-mujor
4	Nuk u paraqit në zyrën e punësimit
5	Mosdeklarim pensioni të anëtarëve të familjes
6	Ka gjetur punë vetë
7	Mosdeklarim i saktë i shumës së pensioneve
8	Ka mjet automobilistik
9	Ka përfunduar periudha e vlefshmërisë
10	Mosdeklarim page
11	Ndërmjetësim në punë
12	Nuk ka tërhequr NE brenda afatit 10-ditor
13	U gjetën ndryshime
14	Qytetari jashtë shtetit

Si e tillë arsyet të cilat zënë peshën më të madhe të refuzimeve janë: “Nuk ka marrë pikët e mjaftueshme” **(80% e refuzimeve)** “Nuk u paraqit në zyrën e punësimit”; “Refuzuar automatikisht nga sistemi dhe “Nuk është paraqitur për të bërë deklaram 3 mujor”. Në verifikimet me listat e përfituesve sipas skemës së vjetër pjesa më e madhe e këtyre aplikantëve figurojnë të kenë qenë përfitues nga programi i NE. Njëkohësisht në funksion të monitorimit dhe kontrollit, familjet e refuzuara nga skema sipas formulës së unifikuar të pikëzimit do të trajtohen nëpërmjet bllok-ndihmës ekonomike prej 6% të fondit të kushtëzuar. Ky fond iu alokohet Bashkive të rretheve në masën 6% të fondit total për pagesat e NE. Për përfitimin prej kësaj bllok-ndihme aplikantët duhet të kenë rezultuar **jo fitues nga skema e pikëzimit** tek të cilët do të procedohet duke kryer paraprakisht vlerësimi **social-ekonomik në familje nga administratori** shoqëror sipas shtojcës 2, të Vendimit nr. 955, datë 7.12.2016, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e kriterëve, të procedurave, dokumentacionit dhe masës së përfitimit të ndihmës ekonomike” si dhe të **miratohen kriteret nga Këshillat Bashkiakë**. Mirëpo monitorimi edhe një herë në terren nga administratori social i gjendjes social-ekonomike të këtyre familjeve të dala nga sistemi, ri konfirmon opinionin fillestar të shprehur nga ky

administrator sipas shtojcës 2 të VKM 955/2016 mbi gjendjen e varfër dhe ekstremisht të varfër të këtyre familjeve. Pra mosrakordimi në sistem i deklaratës së administratorit me rezultatin e pikëzimit, identifikojnë se daljet e familjeve nga skema e NE nuk janë realisht si shkak i daljes së familjes nga gjendja e varfërisë.

- Kategoritë e veçanta të përfitimit të NE si: Viktimat e dhunës në marrëdhënie familjare, jetimët që nuk janë në institucion si dhe fëmijët nën kujdestarinë e një familjeje kujdestare, kategorizohen si të tilla në bazë të vendimit të Gjykatës së Apelit. Mos zbardhja në kohë e vendimit të gjykatës, e penalizon individin të aplikojë në skemën e NE për të gjithë periudhën e mbulimit nga ky vendim. Kjo sepse sistemi nuk e parashikon dhënien e NE nëse individi nuk paraqitet pranë administratorit me këtë vendim. Për këtë arsye individi nuk e përfiton në kohë ndihmën ekonomike.
- Një pjesë e daljeve të familjeve nga sistemi i NE, vjen si shkak i problemeve me pamundësinë e bashkëlidhjes së “Vërtetim nga Universiteti” dhe ndryshimin e rezultatit mbi pranueshmërinë e familjes në skemën e NE edhe pse në deklaratën e aplikantit nuk është ndryshuar asnjë kusht i gjendjes social-ekonomike. Rrjedhimisht, skema e NE nuk ndihmon në daljen e familjeve nga varfëria.

Për këtë rekomandoj:

- MSHMS së bashku me institucionet e tjera të listuara në Udhëzimin nr.3, datë 17.02.2017, pika 15⁵, të kryqëzojnë në kohë reale të dhënat në regjistrin elektronik kombëtar, duke përcaktuar një procedurë të standardizuar dhe afate të sakta për ndërhyrjen dhe përditësimin e të dhënave në të.

Menjëherë dhe në vazhdimësi

- MSHMS të ndërhyjë në sistemin elektronik të pikëzimit, në të cilin të shtohet:
 - fushë e veçantë me datën e fillimit dhe datën e mbarimit të aktit ligjor që shpall qytetarin pjesë e kategorive të veçanta;
 - fushë e veçantë e vërtetimit të shkollës së lartë;

Menjëherë pas marrjes së këtij raporti përfundimtar

Konkluzion:

- Duke marrë në vëmendje rezultatet e gjeneruara nga opinioni i familjeve mbi kontributin e skemës së NE në reduktimin e varfërisë, shprehur në pyetësonin e zhvilluar nga grupi i auditimit, gjykojmë se ndihet i nevojës përcaktimi i standardit ligjor të varfërisë për të ndarë pjesën e popullsisë të varfër nga popullsia jo e varfër në shkallë kombëtare, nivel qarku dhe NJQV. Të bazuarit e politikës së re (2014-2018) të skemës së NE, mbi modalitetin dhe vlerën e saj, tek një vlerësues i “vjetër” dhe i pa korriguar me indikatorët e tjerë të varfërisë prej 14.3% për vitin 2012, tregon qartë për ndryshime joreale dhe mungesë të theksuar transparence të ministrisë lidhur me objektivat dhe targetat që kërkojnë të përmbushin referuar SKMS 2015-2020.

⁵ Udhëzimi nr.3, datë 17.02.2017 “Mbi zbatimin e Vendimit nr. 955, datë 7.12.2016, të KM, “Për përcaktimin e kriterëve, të procedurave, dokumentacionit dhe masës së përfitimit të ndihmës ekonomike”

Varfëria në vite

Vitet	Varfëria në %
2002	25,4
2005	17,9
2008	12,5
2012	14,3

Burimi:INSTAT

Për këtë rekomandoj:

- MSHMS, në bashkëpunim me institucionet e lidhura, të përcaktojë nivelin real të varfërisë në vend, analizuar sipas nivelit të çmimeve, shportës së konsumit, nivelit të shpenzimeve dhe nivelit të inflacionit, me qëllim për të vlerësuar drejtë kontributin në reduktim të varfërisë dhe ruajtjes së transparencës mbi shpenzimin e fondeve publike për reduktimin e saj.

Pas miratimit të nivelit të minimumit jetik dhe në vazhdimësi

- MSHMS, në bashkëpunim me institucionet e varësisë, të ndërtojë dhe përditësojë hartën e varfërisë në nivel kombëtar, në nivel qarku dhe në nivel NJQV, në mënyrë që ulja fiktive e numrit të familjeve të varfra në vend përmes daljes nga skema, të mos kthehet si qëllim në vetvete.

Menjëherë pas marrjes së këtij raporti përfundimtar

E. Për pyetjen: “A është eficient procesi i monitorimit të skemës së Ndhmës Ekonomike?”

Konkluzion:

- Nga evidencat e shqyrtuara mbi procesin e monitorimit të skemës së NE, MSHMS ka mangësi në monitorimin e prioritetit strategjik të “zbutjes dhe lehtësimit të varfërisë” referuar Urdhrit në fuqi nr. 139, datë 01.07.2010 “Për zbatimin e procesit të monitorimit të strategjive sektoriale e ndërsektoriale”, duke mos respektuar formatin e **Matricës së Vlerësimit të Rezultateve** dhe brendinë në lidhje me: treguesit SMART, arritjet në % dhe peshat specifike që mbulon secili objektivi dhe mjetet me të cilat do të monitorohen. MVR-të ekzistuese nuk ofrohen në vazhdimësi periodike, duke qenë se për grupin e auditimit janë ofruar si evidencë zyrtare vetëm dy të tilla.
- Drejtoria e Auditimit të Brendshëm në MSHMS, pas kërkesave të njëpasnjëshme nga grupi i auditimit, nuk ka dorëzuar asnjë raport të auditimit të brendshëm për skemën e NE në njësinë qendrore dhe asnjë raport auditimi të ushtruar tek njësitë e varësisë si SHSSH mbi programin e ndihmës ekonomike për periudhën **2012-2015**, funksion i cili rregullohet sipas Ligjit nr. 9720, datë 23.04.2007 "Për Auditimin e Brendshëm në Sektorin Publik". Në këtë situatë grupit të auditimit të KLSH-së nuk i është vendosur në dispozicion dokumentacioni zyrtare sipas Ligjin Nr.154/2014 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit", Kreu II, Neni 15, pika dh, e duke mos lejuar ushtrimin e detyrave funksionale kushtetuese për grupin e auditimit.

- Ministria përgjegjëse për çështjet sociale së bashku me strukturat e SHSSH dhe NJQV në funksion të përmbushjes së objektivit strategjik mbi *“rritjen e kapaciteteve të strukturave qendrore, rajonale dhe vendore, në fusha që përfshijnë administrimin, monitorimin dhe vlerësimin e skemës së NE”* dhe *“përmirësimin e shërbimeve të kontrollit/auditit për të reduktuar numrin e abuzimeve”*, duhet të hartonte planet e monitorimit së bashku me Manualet dhe Udhëzimet e harmonizuara sipas një metodologjie monitorimi bazuar në kritere, rezultate dhe tregues të standardizuar⁶. Mungesa e tyre ka detyruar SHSSH të ushtrojnë funksionin e saj auditues për Ndhmën Ekonomike mbi Drejtoritë Rajonale të Shërbimit Social dhe Njësitë Administrative sipas një urdhri të brendshëm, nr. 1361, datë 25.06.2014 *“Mbi procedura të kryerjes së kontrollit të ndihmës ekonomike dhe të aftësisë së kufizuar”*, por të pa miratuar ende nga ministria përgjegjëse për çështjet sociale.
- Shqyrtimi i Raporteve Finale të auditimit, kryer nga SHSSH pranë NJQV gjatë periudhës 2012-2018 për ndihmën ekonomike, nxori një problematikë në zgjerim mbi zbulimin e rasteve të shumta të përvetësimit padrejtësisht nga aplikantët të ndihmës ekonomike dhe mungesa e rikthimit mbrapsht të shumës në degën e thesarit

Për këtë rekomandoj:

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të zbatojë Urdhrin 139/2010 *“Për zbatimin e procesit të monitorimit të strategjive sektoriale e ndërsektoriale”* duke siguruar plotësimin e Matricës së Vlerësimit të Rezultateve në mënyrë të vazhdueshme.

Menjëherë pas marrjes së këtij raporti përfundimtar

- MSHMS në bashkëpunim me SHSSH dhe NJQV, të marrë masa për të hartuar dhe miratuar dokumentin bazë Udhëzuesin dhe Manualin e harmonizuar të kontrollit/auditimit dhe monitorimit të skemës së NE, përcaktuar në planin e veprimit të objektivave strategjike, për të reduktuar numrin e abuzimeve dhe gabimeve në këtë skemë.

Brenda vitit 2018

- MSHMS në bashkëpunim me SHSSH dhe NJQV, të marrë masa për të hartuar dhe miratuar Planet Vjetore të Monitorimit të skemës së ndihmës ekonomike.

Menjëherë

- MSHMS të marrë masa për krijimin e Modullit të analizës së riskut të regjistrit elektronik kombëtar, bazuar në profilet e përfituesve si dhe integrimin e tyre në këtë regjistër.

Menjëherë pas marrjes së këtij raporti përfundimtar

- MSHMS në bashkëpunim me SHSSH dhe NJQV, të marrë masa për të ndryshuar Udhëzim nr. 3, datë 17.2.2017 Mbi zbatimin e vendimit nr. 955, datë 7.12.2016, të Këshillit të Ministrave, *“Për përcaktimin e kritereve, të procedurave,*

⁶ Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2015-2020, plani i veprimit objektiv A3 dhe A4.

dokumentacionit dhe masës së përfitimit të ndihmës ekonomike” për të përcaktuar procedurën e rikthimit të shumave të përvetësuara padrejtësisht nga përfituesit e NE.

Brenda vitit 2018

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale të analizoj dhe të fillojë procedurën për masë disiplinore ndaj Sekretarit të Përgjithshëm të MSHMS z. Arian Kraja, Drejtoreshës së Përgjithshme të Politikave dhe Zhvillimit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Drejtoreshës së Programeve të Zhvillimit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale znj. Denada Seferi, për mosbashkëpunim dhe mosdhënie informacioni grupit të auditimit të KLSH-së në lidhje me Formulën e Unifikuar Të Pikëzimit dhe Drejtorit të Drejtorisë së Auditimit të Brendshëm për mosdhënie informacioni në lidhje me raportet e auditimit të brendshëm z. Skënder Dreni, në zbatim të nenit 26, pika 1 dhe pika 2 të Ligjit 154/2014 “Për Organizimin dhe Funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”.

Menjëherë pas marrjes së këtij Raporti përfundimtar

Me ndjekjen dhe kontrollin e zbatimit të detyrave dhe masave të përcaktuara në këtë vendim, ngarkohet Departamenti i Auditimit të Performancës.

Bujar LESKAJ

K R Y E T A R